

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีวิจัย (research methodology) ในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่

ส่วนแรก งานวิจัยนี้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสารชั้นต้น (primary sources) รวมถึงคำพิพากษาของศาลปกครอง กฎหมายที่ดิน กฎหมายป่าไม้ ตลอดจนกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารชั้นรอง (secondary sources) รวมถึง หนังสือบทความ และงานวิจัย โดยวิธีการคัดเลือกเอกสารที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้คำสำคัญคือ การเวนคืน (appropriation) โดยคำว่า “appropriation” โดยทั่วไปแปลว่า “การเวนคืน” ซึ่งหมายถึงการเวนคืนโดยรัฐ แต่ทว่างานชิ้นนี้เสนอข้อถกเถียงผ่านมุมมอง “การแย่งยึด” (grabbing) หรือ “การควบคุม” (control) เพื่อแสดงให้เห็นความรุนแรงของปัญหา โดยเฉพาะจากแง่มุมความชอบธรรมทางการเมือง นอกจากนี้ยังสืบค้นจากคำสำคัญอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การแย่งยึดที่ดิน (land grabbing) การควบคุมพื้นที่ (land control) การแย่งยึดธรรมชาติ (green grabbing)

งานวิจัยชิ้นนี้ยังทำการศึกษารวบรวมข้อมูลจากคลังหนังสือพิมพ์จำนวน 17 ฉบับ ได้แก่ Bangkok Post, บ้านเมือง, เดลินิวส์, ข่าวสด, กรุงเทพธุรกิจ, มติชน, มติชนสุดสัปดาห์, แนวหน้า, Nation, เนชั่นสุดสัปดาห์, ผู้จัดการรายวัน, พิมพ์ไทย, โพสต์ทูเดย์, ไทยรัฐ, ฐานเศรษฐกิจ, ไทยโพสต์, วัฏจักร และเสนอใช้เอกสารหลักฐานจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เช่น มติชนออนไลน์, ประชาไท New Mandala, Thaipublica and iLaw โดยในกรณีหนองตาแต้มีหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง “โดยตรง” ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2554 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2564 ซึ่งผู้วิจัยใช้เอกสารจากคลังหนังสือพิมพ์เหล่านี้เพื่อมุ่งที่จะทำการตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลและจำนวนเหตุการณ์การแย่งยึดที่ดินและการแย่งยึดทรัพยากรธรรมชาติของรัฐที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับผู้คนด้วย

ส่วนที่สอง งานวิจัยชิ้นนี้ใช้การศึกษาโดยการลงพื้นที่ (fieldwork research) เพื่อทำการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

3.1. สถานที่ทำการวิจัย

สถานที่ทำการวิจัยประกอบด้วยสถานที่ 2 แห่ง ได้แก่

1) หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เนื่องด้วยเหตุผลคือ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย ตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ด้วยเหตุผลเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการแย่งยึดที่ดินอย่างรุนแรงและซับซ้อนมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย โดยอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ ดังนั้นในมุมมองของรัฐจึงมีความจำเป็นใน “การพิทักษ์รักษา” พื้นที่ป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์ ปลอดภัยจาก “การบุกรุกและทำลาย” แต่อีกทางหนึ่ง เนื่องจากอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมีพื้นที่กว้างใหญ่และ “ป่าดั้งเดิมที่มีความอุดมสมบูรณ์” (pristine forest) จึงเป็นที่อยู่อาศัยของคนพื้นถิ่น (indigenous peoples) โดยเฉพาะคนกะเหรี่ยง ซึ่งการแย่งยึดที่ดินในกรณีนี้จึงเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่อง “ชาติพันธุ์” (ethnicity) ด้วย ในแง่นี้การเลือกพื้นที่ศึกษาแก่งกระจานจึงเพื่อเป็นการเผยให้เห็นเหตุการณ์ความซับซ้อน ซึ่งคนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงถูกทำให้เป็นอื่น (the others) ถูกเบียดขับให้เป็นชายขอบ และถูกกระทำความรุนแรงทั้งการเผาบ้านเรือน ยุ่งฉาง และทรัพย์สิน ตลอดจนกรณีร้ายแรงอย่าง “การบังคับให้สูญหาย” (enforced disappearance) หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า “การอุ้มหาย” ของพลจัตวา รักษงเจริญหรือบิลลี่ นักต่อสู้เคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ (Thaipublica, 19 เมษายน 2562)

2) หมู่บ้านวังวน หมู่ที่ 8 ตำบลหนองตาแต่ม อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องด้วยเหตุผลคือ หมู่บ้านวังวนเป็นพื้นที่ซึ่งชาวบ้านได้รับผลกระทบจากการที่รัฐ อ้างกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นที่ราชพัสดุ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ชาวบ้านในหมู่บ้านวังวน จำนวนกว่า 400 คน ที่อยู่ในพื้นที่ได้รับผลกระทบ และประสบปัญหาในการดำรงชีวิต โดยปัญหาหนึ่งที่ร้ายแรงที่สุดคือ การไม่มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในชีวิต โดยเฉพาะการไม่มีไฟฟ้าใช้ มาเป็นระยะเวลายาวนานมากกว่า 60 ปี ชาวบ้านต้องอาศัยอยู่ด้วยความมืดมิด การคัดเลือกพื้นที่ศึกษานี้มีความสำคัญในการพยายามอธิบายและทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่มาของการประกาศดังกล่าวของรัฐ ตลอดจนการไม่อนุญาตให้ใช้ไฟฟ้างดงกล่าว แม้ว่าสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคจะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนไทย พร้อมกันนี้ งานวิจัยชิ้นนี้พยายามชี้ให้เห็นผลกระทบของปัญหาที่มีต่อสวัสดิภาพ (well-being) และสวัสดิการ (welfare) โดยเฉพาะในด้าน สุขภาพ การศึกษา และโอกาสอื่นๆ ในชีวิตของชาวบ้าน

ด้วยความซับซ้อนและความรุนแรงของปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน พื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย และพื้นที่หมู่บ้านวังวนจึงเป็นพื้นที่สำคัญในการศึกษาวิจัย

ภาพที่ 1 ด้านเขามะเร็วทางเข้าสู่หมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน © ขจรศักดิ์ สิทธิ

ภาพที่ 2 เจ้าหน้าที่ประจำด่านเขามะเร็ว ทางเข้าสู่หมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน © ขจรศักดิ์ สิทธิ

ภาพที่ 3 เส้นทางสู่หมู่บ้าน โป่งลึก-บางกลอย ถนนลูกรังสลับกับหินตลอดเส้นทางกว่า 30 กม. © ขจรศักดิ์ สิทธิ

3.2. การทำวิจัยในพื้นที่

ในการศึกษาวิจัยโดยการลงพื้นที่ (Fieldwork) สามารถแบ่งรายละเอียดได้ ดังนี้

ประการแรก ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ศึกษาวิจัยหลักที่จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการลงพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน หมู่บ้าน โป่งลึก-บางกลาย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบางกลอย ในกรณีแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และการลงพื้นที่บ้านวังวน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตาเต้ม ในกรณีบ้านวังวน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการลงพื้นที่ใน 2 จังหวัด ได้แก่ การเดินทางไปอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระยะทาง 202 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง และเดินทางจากอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานไปที่หมู่บ้าน โป่งลึก-บางกลอยระยะทาง 30 กิโลเมตร ใช้เวลาเพิ่มเติมประมาณ 3-4 ชั่วโมง เนื่องจากระยะทางจากอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน-ด้านทางเข้าหมู่บ้าน โป่งลึกบางกลอย (หรือด่านเขามะเร็ว)-หมู่บ้าน โป่งลึก-บางกลอยนั้น เป็นเส้นทางที่เดินทางด้วยความยากลำบาก ระยะทางทั้งเส้นทางเป็นดินลูกรัง โดยจำนวนหลายจุดมีหินและน้ำขังขวางกั้นเส้นทาง การเดินทางไม่สามารถกระทำในช่วงฤดูฝน การเดินทางลงพื้นที่มีหลายครั้ง นอกจากนี้ ยังใช้การลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อื่นๆ ด้วย รวมถึง ศาลจังหวัดเพชรบุรี อัยการจังหวัดเพชรบุรี และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในกรุงเทพมหานคร เพื่อทำการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation) ด้วยตัวผู้วิจัยเองต่อสภาพปัญหาและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการประท้วงของกลุ่มต่างๆ ต่อประเด็นแก่งกระจาน

ประการที่สอง การสัมภาษณ์เชิงลึก

ในการลงพื้นที่เพื่อทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ทั้งนี้การสัมภาษณ์เชิงลึกมีการคำนึงถึงความละเอียดอ่อนทางด้านสังคม วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของผู้ให้ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นทางด้านจริยธรรมการวิจัย (ethical review) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ฝึกอบรม และสอบผ่านด้านจริยธรรมการวิจัยในคนหรือจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และการทำวิจัย จำนวน 3 โครงการ ได้แก่

- 1) ผ่านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ตามมาตรฐานจริยธรรมการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ สหราชอาณาจักร (ethical review number AREA 13-172) (โปรดดูเอกสารประกอบภาคผนวก)
- 2) ผ่านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ตามมาตรฐานมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา (CITI Program) (โปรดดูเอกสารประกอบภาคผนวก)
- 3) ผ่านการอบรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช วันที่ 17 มิถุนายน 2564 เลขที่ IRD 078 (โปรดดูเอกสารประกอบภาคผนวก)

นอกจากนี้ โครงการวิจัยนี้ผ่านการประเมินจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ในรูปแบบ “โครงการวิจัย” ตามเอกสารหมายเลขโครงการ 029/62EX และ หมายเลข COA No.048/63 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ซึ่งเป็น มหาวิทยาลัยในเครือข่ายวิจัยประชาชื่นร่วมกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช การยื่นขอจริยธรรมจากมหาวิทยาลัยภายนอกเนื่องจากเหตุผลส่วนหนึ่งเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชยังไม่มีคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของมหาวิทยาลัยเองในเวลานั้น อย่างไรก็ตาม ควรกล่าวด้วยว่าการต้องยื่นจริยธรรม “หน่วยงานภายนอก” นี้เองส่งผลให้ต้องใช้ความพยายามมากกว่ากระบวนการที่ควรจะเป็นอย่างมาก และส่งผลต่อความล่าช้าของกระบวนการประเมินทางด้านจริยธรรมด้วย

การสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ซึ่งสามารถให้ข้อมูลได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 30 คน ในพื้นที่แก่งกระจานและพื้นที่หนองตาแต้ม โดยผู้ถูกสัมภาษณ์จะได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากผู้ที่มีความกระตือรือร้นและทราบข้อมูลดี โดยเฉพาะกลุ่มคนที่เคยให้สัมภาษณ์ตามสื่อต่างๆ ให้ความเห็นในเวทีวิชาการ ปรากฏตัวในกิจกรรมต่างๆ หรือต่อสื่อทางคดีความในศาล ได้แก่ แกนนำนักกิจกรรม และผู้ใหญ่บ้าน ที่สำคัญ เช่น พงษ์ศักดิ์ ต้นน้ำเพชร และผู้ให้ข้อมูลยังได้มาจากการ

แนะนำเพิ่มเติม (snowball effect) ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยกัน ทั้งนี้การสัมภาษณ์คำนึงถึงความหลากหลายและสมดุลของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในกรณีแก่กระงานคือ กลุ่มผู้ทำกิจกรรมและยินดีให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มคนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิในการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าแก่กระงาน และเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาชีวิตของคนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงหลังจากที่อพยพจากพื้นที่ไผ่ผ่นดิน ขณะที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในกรณีหนองตาแต้คือ กลุ่มชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกแย่งยึดที่ดิน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวในอดีต และกลุ่มผู้ดูแลศูนย์พลังงานทดแทน การขอสัมภาษณ์มากกว่าจำนวนที่เสนอ หรือผู้ถูกสัมภาษณ์บางคนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ถูกสัมภาษณ์มากกว่าหนึ่งครั้ง หลังจากนั้นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถูกนำมาวิเคราะห์ (data analysis) ประมวลผล และตรวจทานกับข้อมูลจากเอกสารทั้งเอกสารชั้นต้น (primary sources) และชั้นรอง (secondary sources)

โดยผู้ให้สัมภาษณ์ต้องให้ความยินยอมในการให้สัมภาษณ์ (consent) ตามระเบียบด้านจริยธรรมของวิธีการวิจัย ในบางกรณีที่ถูกสัมภาษณ์ยินยอมมีการบันทึกภาพหรือบันทึกเสียง (voice recording) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความละเอียดอ่อนของประเด็นที่ศึกษาวิจัยและความปลอดภัยในการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งของผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์ผู้ไม่ประสงค์เปิดเผย จะไม่ได้รับการเปิดเผยตัวตน อัตลักษณ์ หรือลักษณะบ่งชี้ทางกายภาพ รูปพรรณ ที่อยู่อาศัย และจะไม่มีการระบุให้สามารถทราบตัวตนของผู้ถูกสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดยินดีในการให้สัมภาษณ์ โดยไม่มีการบังคับบีบบังคับ หรือการหลอกลวง ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับการแจ้งว่าการสัมภาษณ์เป็นไปเพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

การสัมภาษณ์จำนวนมากเป็นไปอย่างราบรื่น ผู้ถูกสัมภาษณ์หลายคนยินดีเล่าเรื่องราว และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสามารถตอบคำถามได้อย่างตรงตรงมา ให้ข้อมูลอย่างละเอียด และพยายามตอบทุกคำถาม สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลายคนการสัมภาษณ์ดูเหมือนเป็นโอกาสในการระบายความรู้สึกที่มี รวมถึงบอกเล่าในสิ่งที่ปัญหา ผู้ถูกสัมภาษณ์หลายคนมีความต้องการที่จะถ่ายทอดแสดงความคิดที่มีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ อย่างมั่นใจ รวมไปถึงมีทักษะการพูดที่ดี จึงทำให้ผู้สัมภาษณ์สามารถถามคำถามต่างๆ และได้รับคำตอบอย่างตรงประเด็น

แต่ทว่าอีกแง่มุมหนึ่ง ผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนค่อนข้างระมัดระวังตัว โดยแสดงออกให้เห็น เช่น การไม่ประสงค์ให้ข้อมูลในบางช่วงและตอบคำถามว่า “ไม่ทราบค่ะ พอคิดว่าไม่ได้สนใจเรื่องนี้เลยยังไม่รู้” (นอ พอ, สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2564) หรือในบางกรณี ผู้ถูกสัมภาษณ์ถามผู้สัมภาษณ์ก่อนการเริ่มสัมภาษณ์ถึงข้อมูลรายละเอียดของผู้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะชื่อและสถานที่ทำงาน เช่น

“ผมขอข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์ด้วย ผมจะไว้ใจอาจารย์ได้อย่างไร” (พฤ โอโดเชา, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2564) ในหลายครั้งในการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ต้องอาศัยการเริ่มบทสนทนาก่อนอยู่บ่อยครั้งเพื่อให้การสนทนาดำเนินไป¹ ซึ่งแสดงออกถึงความระมัดระวังอย่างสูงของผู้ให้สัมภาษณ์ และความละเอียดอ่อนของประเด็นในการศึกษา อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์โดยภาพรวมถือว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ภาพที่ 4 สัมภาษณ์พงษ์ศักดิ์ ต้นน้ำเพชร ณ ศาลจังหวัดเพชรบุรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2564

3.3. ขอบเขตในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้กำหนดขอบเขตในการวิจัย 2 ประการคือ ขอบเขตด้านพื้นที่ และด้านเวลา

3.3.1. ขอบเขตในแง่พื้นที่

งานวิจัยมีขอบเขตการวิจัยในแง่พื้นที่การศึกษาใน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้วยเหตุผลสำคัญ 3 ประการคือ

ประการแรก เนื่องจากจากจังหวัดทั้งสองนี้มีปัญหาการแย่งยึดที่ดินของประชาชนปรากฏอย่างซับซ้อนและรุนแรง ดังที่เห็นได้จากกรณี การขับไล่ผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจากพื้นที่

¹ ผู้วิจัยยังพยายามใช้เทคนิคอื่นๆ เช่น การไปลงพื้นที่ครั้งแรกวันที่ 26 ธันวาคม นั้นเนื่องจากเป็นวันถัดจากวันคริสต์มาส ซึ่งมาจากความเชื่อว่า คนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจำนวนหนึ่งนับถือศาสนาคริสต์ และในขณะที่เดียวกันเป็นการไม่รบกวนชาวบ้านในวันคริสต์มาสโดยตรงด้วย

อุทยานแก่กระงาน จังหวัดเพชรบุรี โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกรณีการไม่อนุญาตให้ใช้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะไฟฟ้า ของประชาชนในพื้นที่บ้านวังวน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประการที่สอง ซึ่งเป็นเหตุผลประการที่สำคัญคือ ความเข้าใจในทางวิชาการที่มีต่อสภาพปัญหาของปัญหาในพื้นที่ทั้งสองนี้ยังไม่ครอบคลุมและยังมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ กรณีทั้งสองนี้มักถูกเข้าใจจากการเวดคั้นที่คินอันเป็นแง่มุมกระแสหลัก บนพื้นฐานวิธีคิดที่ว่า การเวดคั้นเป็นสิทธิของรัฐซึ่งเป็นอำนาจที่รัฐสามารถดำเนินการได้ เพียงแต่อาจจะชดเชยทดแทนเยียวยาความเสียหาย ดังนั้นกรณีแก่กระงานและหนองตาแต้มยังไม่ถูกทำความเข้าใจและอธิบายจากแง่มุมองค์ความรู้ “การแย่งยึด” นอกจากนี้ การเลือกตัวอย่างเฉพาะนี้สอดคล้องกับข้อเสนอของ แฟร์เฮดและคณะ (Fairhead et al. 2012) คือเพื่อเป็นการย้อนกลับไปหาข้อสรุปของความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่าง “การแย่งยึด” ภายใต้บริบทของความเป็นเสรีนิยมใหม่ของโลกปัจจุบัน ซึ่งส่งผลในแง่ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมากในสังคมไทย (Fairhead et al., 2012: 241)

ประการที่สาม ขอบเขตในเชิงข้อจำกัด เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลให้การทำการวิจัยเป็นไปด้วยความยากลำบากมากยิ่งขึ้นและสร้างข้อจำกัดให้กับ การวิจัย ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในช่วงก่อนการประกาศคุมเข้มสถานการณ์ห้ามเดินเข้าพื้นที่หรือการเดินทางข้ามจังหวัด ทั้งนี้โดยการสร้างสายสัมพันธ์และความไว้วางใจแก่ผู้ให้ข้อมูล โดยการลงพื้นที่แบบเผชิญหน้า เมื่อมีการควบคุมสถานการณ์โรคระบาดอย่างเข้มงวดแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบของกระทรวงสาธารณสุข โดยการสวมหน้ากากอนามัย ใช้แอลกอฮอล์ รักษาระยะห่าง และสัมภาษณ์ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้ตลอด และมีการเพิ่มเติมข้อมูลโดยการให้การสัมภาษณ์ผ่านระบบการสื่อสารแบบภาพและเสียงประกอบด้วย

3.3.2. ขอบเขตในแง่เวลา

งานวิจัยชิ้นนี้มีระยะเวลาศึกษาวิจัยหลักโดยทำการศึกษารอบคลุมช่วงเวลาศึกษา (period) ระหว่าง พ.ศ. 2554 อันเป็นปีที่ปัญหาข้อพิพาทระหว่างประชาชนและรัฐปะทุหนักขึ้นในกรณีแก่กระงาน จนกระทั่งถึงช่วงปัจจุบัน (พ.ศ.2564) อย่างไรก็ตาม เพื่อให้มีความเข้าใจที่มาและสาเหตุของปัญหงานข้อเสนองานวิจัยชิ้นนี้จะทำการสืบย้อนที่มาจากปัญหาในเชิงประวัติศาสตร์ (history) ทั้งนี้เพื่อพิจารณาว่าปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว “กลายเป็นประวัติศาสตร์การใช้ประโยชน์และรูปแบบการปกครองสิ่งแวดล้อมเฉพาะของท้องถิ่นหรือภูมิภาคได้อย่างไร และศึกษาผลกระทบของกระบวนการเหล่านี้ต่อความสัมพันธ์ในสังคมเป็นอย่างไร” (Fairhead et al., 2012:241) การพิจารณา มิติในเชิงประวัติศาสตร์ด้วยจึงจะทำให้เข้าใจได้อย่างครอบคลุมรอบด้านมากยิ่งขึ้น